

УДК 378.013

DOI 10.31494/2412-9208-2022-1-1-240-250

INTERDISCIPLINARY APPROACH: THE ESSENCE AND FEATURES OF IMPLEMENTATION IN THE METHODOLOGICAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF LABOR EDUCATION AND TECHNOLOGY

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ У МЕТОДИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Andrii MALYKHIN,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

master_ped@meta.ua

<https://orcid.org/0000-0003-2218-9417>

Berdiansk State Pedagogical University,

✉ 4, Schmidt st., Berdiansk, Zaporizhzhia region, 71100

Андрій МАЛИХІН,

кандидат педагогічних наук, доцент

Бердянський державний педагогічний університет,

✉ вул. Шмідта, 4, м. Бердянськ, Запорізька обл., 71100

Original manuscript received: May 26, 2022

Revised manuscript accepted: May 30, 2022

ABSTRACT

The article examines the different approaches of scientists to determine the essence of the interdisciplinary approach to the professional training of future teachers. Features of its realization in methodical preparation of the future teacher of labor training and technologies are revealed. It is determined that the application of the interdisciplinary approach in the methodological training of future teachers of labor education and technology can increase students' motivation to study disciplines of methodological direction, to thoroughly understand the laws, patterns and principles of teaching, application of knowledge in practice; provide an opportunity to present already known educational material in another way; to increase the level of creativity and independence of future teachers of labor education and technology to increase their level of education; to ensure the integration of acquired knowledge, skills and abilities into one whole and the perception of the acquired, throughout the training, material in inseparable unity; to provide cooperation between teachers of disciplines of pedagogical and methodical cycles during preparation of new subjects, helps to consider their various aspects avoiding duplication of educational material; teachers of disciplines of pedagogical and methodical cycles to update their content; to ensure the selection of educational material for the formation of students' methodological competence; qualitatively prepare classes aimed at developing creative potential and stimulating professional growth of teachers. It is pointed out that the advantage of interdisciplinary approach in methodological training is more effective implementation of certain principles of organization of educational process in higher education, which include both general didactic principles and principles that reflect the specifics of methodological training of teachers of labor training and technology. It is noted that the specifics of the interdisciplinary approach is reflected in the methods and forms of organizing methodological training of future teachers of education «Technology». It is emphasized that the methodological training of future teachers of labor education and technology in the context of an interdisciplinary approach, deepens the understanding of higher education students the specifics of their future professional activities.

Key words: *teacher of labor education and technologies, interdisciplinary approach, applicant for higher education, methodological competence, methodological training, principles of teaching.*

Вступ. Вирішення проблеми підвищення рівня методичної компетентності як складника професійної компетентності фахівців освітньої галузі «Технології» обумовлює важливість удосконалення методологічної основи технологічної освіти. Останнім часом спостерігається тенденція до посилення професійної орієнтованості дисциплін педагогічного циклу, що, у свою чергу, створює сприятливі умови для вивчення особливостей застосування міждисциплінарного підходу під час вивчення педагогічних дисциплін і дисциплін методичної спрямованості. Такий підхід дозволяє підвищити мотивацію здобувачів вищої освіти до опанування ними методичними знаннями.

Наукові засади та способи реалізації міждисциплінарного підходу до фахової підготовки майбутніх педагогів висвітлено в працях В. Андрушенка, С. Гончаренка, Л. Каменської, В. Кременя, В. Огнев'юка, Ю. Олизько, С. Сисоевої, В. Стюпіна, Л. Яковенко та інших, які вважають, що зміни парадигм освіти, упровадження інновацій, зокрема сучасних методів, засобів і форм навчання в педагогічну підготовку, ґрунтуються на взаємодії різних наук, тобто міждисциплінарності. У зв'язку із цим проблема методичної підготовки майбутнього вчителя трудового навчання та технологій, завдяки своїй інтегративності, включає різноманітні аспекти і потребує ґрунтовного дослідження в міждисциплінарному аспекті.

Метою статті є розкриття сутності міждисциплінарного підходу і особливостей його реалізації в методичній підготовці майбутнього вчителя трудового навчання та технологій.

Методи та методики дослідження. Методологічними та теоретичними основами дослідження є праці науковців, які досліджують проблеми підготовки майбутніх учителів у вищих педагогічних закладах освіти. Обґрунтованість отриманих результатів забезпечується використанням загальнонаукових і специфічних методів: теоретичного узагальнення, абстракції, діалектичного аналізу, систематизації і порівняння, системного підходу.

Результати та дискусії. Сучасний стан методичної підготовки майбутнього вчителя трудового навчання та технологій передбачає обґрунтування наукових підходів, методів і засобів дослідницької діяльності фахової підготовки майбутніх педагогів. Особливого значення набувають дослідження, спрямовані на осмислення проблеми міждисциплінарного підходу в процесі методичної підготовки майбутнього фахівця в освітній галузі «Технології» з метою вдосконалення її організації.

Перша спроба комплексного міждисциплінарного дослідження належить американському психологу С. Холлу, який висунув ідею про те, що дитина є центром дослідницьких інтересів багатьох учених – психологів, педагогів, біологів, педіатрів, антропологів, соціологів та інших фахівців. Але принцип інтеграції знань, наведений у роботах С. Холла, не був покладений в основу цілісного дослідження.

Наступне системне звернення до спроби провести міждисциплінарний комплексний аналіз належало психологу Б. Ананьєву [1], який побудував систему зв'язків психології з іншими науками. Важливого значення набувають його твердження про те, що сучасні науки, і не тільки соціальні, мають «повертатися» до проблем людини, але саме психологія має посідати серед них провідне значення. На думку науковця, дуже важливо, щоб психологія мала особливу предметність, якою може бути зв'язок між предметами та об'єктами наук – міждисциплінарне дослідження, спрямоване на вивчення людини.

У наукових працях В. Андрущенко [2], В. Вернадського [3], В. Докучаєвої [6], О. Князевої і С. Курдюмова [7], А. Колот [9] розкриваються методологічні засади реалізації міждисциплінарного підходу в професійній підготовці майбутнього вчителя. Науковці висловлюють думку про те, що міждисциплінарність ґрунтується на інтеграції наукових ідей з різних галузей. Підґрунтями для розуміння проблем міждисциплінарності є філософські погляди В. Вернадського. Учений обґрунтовував низку наукових ідей, які істотно вплинули на розвиток антропокосмічної культурної парадигми сучасності, обумовили появу нових міждисциплінарних відкриттів, що виникли на перетині різних сучасних наукових педагогічних галузей.

Міждисциплінарність відкриває можливості для розв'язання комплексних проблем методичної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій. На думку В. Докучаєвої, основою для продукування нових знань в освіті є «відомості з різних галузей, утворені шляхом міждисциплінарного синтезу, результатом якого є інтегрально-педагогічна сукупність знань» [6 : 356].

Аналіз погляду науковців на міждисциплінарність передбачає певну характеристику цього явища. Зокрема, В. Вернадський визначає міждисциплінарність як взаємопроникнення, взаємозбагачення підходів і методів різних наук [3].

Відомий український науковець В. Андрущенко зазначає, що міждисциплінарність – це можливість виявити, розпізнати, сприйняти те, що було прихованим у надрах окремо взятої науки за умови використання методів та інструментарію інших наук [2].

На думку В. Докучаєвої, міждисциплінарність – це науково-педагогічна новація, що породжує здатність побачити, сприйняти, розпізнати те, що є неприйнятним у межах окремо взятої науки з її специфічним, вузькоорієнтованим об'єктом, предметом і методами дослідження [6].

А. Колот вважає, що міждисциплінарність – у широкому, функціональному її розумінні – це синергія різних наук, що передбачає розвиток інтеграційних процесів, зростання взаємодії методів, інструментарію задля отримання нового наукового знання. Науковець вважає, що на практиці міждисциплінарний підхід може реалізовуватися за двома основними підходами. За першим підходом, який є найбільш поширеним, міждисциплінарність, неформально поєднує різні науки, не порушуючи їх унікальності та своєрідності. За другим підходом, міждисциплінарність постає

як реальний інструмент об'єднання наук, появи інтегрованих продуктів, проєктів, міждисциплінарних об'єктів дослідження» [9 : 19].

На переконання С. Сисоевої, «...міждисциплінарний підхід не обмежує знання, а створює умови для реалізації зв'язків між різними науками, здатними забезпечити при вивченні об'єкта дослідження необхідні та достатні знання, зосереджуючись при цьому на власному предметі в цілісному явищі (об'єкті дослідження). Міждисциплінарний підхід вирішує існуючі у предметній системі навчання протиріччя між розрізненим засвоєнням знань і необхідністю їх синтезу, цілісного та комплексного застосування на практиці, у діяльності та житті людини» [12 : 6]. Вона вважає, що міждисциплінарні дослідження передбачають взаємодію різних галузей наукового знання у вивченні одного й того ж об'єкта складної реалізації. Вони забезпечують інтеграцію інформації, фактів, методів, наукових концепцій, а також теорій з метою отримання нового, цілого, когерентного знання про реальне явище [12 : 6].

На думку А. Колота, «головне раціональне зерно міждисциплінарного підходу за умов зростання спеціалізації у сфері наукових досліджень – збагачення суміжних наук на основі запозичення методологічного інструментарію, об'єднання зусиль для пояснення природи нових явищ і процесів. Міждисциплінарний підхід сприяє задіянню методологічного інструментарію споріднених галузей науки і прирощення на цій основі наукового знання» [9 :19].

В освітньому процесі міждисциплінарними є зв'язки між навчальними дисциплінами різних галузей знань. Удосконалення процесу фахової підготовки майбутнього вчителя трудового навчання та технологій на ґрунті взаємопроникнення наук забезпечує формування методичної компетентності як сукупності інтегративних фахових знань, утворених і засвоєних на міждисциплінарній основі. Одним із важливих аспектів, який забезпечує взаємозв'язок загальнопедагогічної і фахової підготовки у ЗВО, є процес взаємоперехресчування різних форм існування педагогічних знань – у формі наукової теорії (педагогічні знання) та усвідомлення майбутніми вчителями трудового навчання та технологій своєї професійної діяльності (знання, значущі для особистості). Міждисциплінарність сприяє формуванню і розвитку цілісного освітнього середовища і стає одним із провідних принципів конструювання змісту фахової підготовки вчителя освітньої галузі «Технології». Положення міждисциплінарності забезпечують структурування змісту навчальних дисциплін з позиції більш загальних систем – науки і технологій, тим самим забезпечуючи цілісність освіти. Основними зв'язками у вивченні спеціальних навчальних дисциплін є міждисциплінарні інтегративні зв'язки, що дають підстави розглядати фахову підготовку майбутніх вчителів трудового навчання та технологій як складник освітнього процесу ЗВО.

Зміст загальнопедагогічної і методичної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій реалізується через нормативні та вибіркові дисципліни, які найчастіше є міждисциплінарними і побудовані на основі компетентнісного й технологічного підходів до реалізації навчальних програм. Вони інтегрують знання різних дисциплін (педагогіки, психології,

технічних дисциплін, інформаційних технологій та ін.) про професійну діяльність майбутніх фахівців у системі «викладач – студент – система навчання – освітнє середовище». Основними завданнями таких дисциплін є підвищення наукового світогляду майбутнього вчителя освітньої галузі «Технології», формування певного рівня загальних і фахових (предметних) компетентностей, а також бачення ним своєї майбутньої педагогічної діяльності на інтегративній основі.

Спираючись на наукові погляди Г. Бережної, Л. Соляр [14], Ю. Олізько [13], ми вважаємо, що застосування положень міждисциплінарного підходу в методичній підготовці майбутнього вчителя трудового навчання та технологій дозволяє:

1. Підвищити рівень мотивації студентів до вивчення дисциплін методичного спрямування, ґрунтовного осмислення законів, закономірностей і принципів навчання, застосування отриманих знань на практиці.

2. Забезпечити можливість представити вже відомий навчальний матеріал по-іншому.

3. Значно підвищити рівень творчості та самостійності майбутніх учителів трудового навчання та технологій, покращити рівень їх освіченості.

4. Забезпечити інтеграцію набутих знань, умінь та навичок в одне ціле та сприйняття засвоєного протягом усього навчання матеріалу в нерозривній єдності.

5. Забезпечити співпрацю між викладачами дисциплін педагогічного й методичного циклів під час підготовки нових тем, розглянути різні їх аспекти, уникаючи дублювання навчального матеріалу.

6. Викладачам дисциплін педагогічного й методичного спрямування оновити їх зміст; забезпечити добір навчального матеріалу для формування в студентів методичної компетентності.

7. Викладачам якісно підготувати заняття, спрямовані на розвиток їх творчого потенціалу та стимулювання фахового зростання.

Фундаменталізація освіти є закономірним результатом високого рівня реалізації міждисциплінарних зв'язків. С. Гончаренко зазначає, що «освіта стає фундаментальною, якщо вона зорієнтована на виявлення глибоких сутнісних основ і зв'язків між різноманітними процесами навколишнього світу. Фундаментальні знання про ці основи і зв'язки містяться в загальних природничо-наукових, технічних і гуманітарних дисциплінах, які узагальнено відображають логіку і структуру відповідних наук з позицій сьогодення» [5 : 181]. Міждисциплінарність стимулює розвиток науки загалом. Зокрема, на межі різних дисциплін виникли і розвиваються такі міждисциплінарні науки, як матеріалознавство, екологія, дизайн тощо.

Однією із переваг міждисциплінарного підходу в методичній підготовці є більш ефективна реалізація певних принципів організації освітнього процесу ЗВО, до яких належать як загальнодидактичні принципи, так і ті, що відображають саме специфіку методичної підготовки вчителя трудового навчання та технологій. У цілому

міждисциплінарний підхід дозволяє вибудувати цілісне бачення основних принципів практичної підготовки, сформульованих у контексті філософського, педагогічного і психологічного знання.

Розглянемо особливості реалізації цих принципів.

Принцип науковості реалізується в урахуванні даних сучасних наук, пов'язаних зі спеціальністю студентів, зокрема, із теорією навчання, а також особливостях спілкування тощо. Основою фундаментальної методичної підготовки є наукові знання, тому необхідний тісний зв'язок такої підготовки з методичною наукою, освоєння її теоретичної й методологічної складової. Наприклад, для навчання студентів на факультетах ЗВО, де здійснюється підготовка майбутніх вчителів трудового навчання та технологій, – це психологія, педагогіка, історія педагогіки, методика виховної роботи, основи педагогічної творчості вчителя трудового навчання та технологій, теорія і методика трудового навчання та технологій тощо.

Принцип системності й цілісності передбачає «системно-інтегративний підхід, який може бути основою розробки змісту фахової підготовки, забезпечуючи цілісність освітнього середовища за допомогою внутріпредметних і міжпредметних зв'язків. На думку О. Красовської, структурування й класифікація змісту при такому підході може здійснюватися на основі блочномодульного методу, основою якого є принцип укрупнення дидактичних одиниць» [10 : 107]. Ґрунтовна професійна освіти характеризується цілісністю, взаємозв'язком і взаємодією його компонентів, наявністю системоутворюючих стрижнів. Зміст методичної підготовки в умовах вищої педагогічної освіти повинен бути спрямований на виділення системоутворюючих методичних знань і вмінь, які будуть основами або стрижнями для інших знань і вмінь.

Принцип концентричності та наскрізності методичної підготовки забезпечує взаємодію викладання дисциплін педагогічного і методичного спрямування, узгодження їхніх тем та навчальних програм. У результаті цього простежується також реалізація принципу систематичності та послідовності введення навчального матеріалу та формування загальнопедагогічних і методичних навичок і вмінь.

Використання навчального матеріалу фахового спрямування забезпечує принцип професійно спрямованої (контекстної) навчальної діяльності. Ґрунтовну методичну підготовку необхідно організовувати в контексті майбутньої професійно-педагогічної діяльності, що наповнює навчально-пізнавальну діяльність студентів особистісним змістом, визначає рівень їхньої активності, рівень залученості до процесів пізнання й перетворення дійсності. Здобувач вищої освіти повинен бути залучений до професійно-спрямованої діяльності з вирішення різних науково-методичних завдань. Досвід застосування знань у контекстній діяльності дає студентіві впевненість у власних силах і сприяє формуванню готовності до подальшого пізнання, які забезпечують здатність майбутнього педагога застосовувати сформовані компетентності в професійно-педагогічній діяльності. Завдяки цьому принципу на заняттях з дисциплін педагогічного і методичного спрямування розглядаються теми

дисциплін професійної та практичної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій, відбувається обговорення та вирішення науково-педагогічних, соціальних, техніко-технологічних, екологічних проблем, моделювання ситуацій професійної діяльності. Все це сприяє урахуванню професійних інтересів студентів, оволодінню ними особливостями спілкування в професійно-педагогічній діяльності і, як наслідок, успішному оволодінню педагогічною професією.

Принцип безперервності й наступності. Освіта повинна бути безперервною, оскільки будь-яке «кінцеве» недостатнє для людини. Зміст методичної підготовки має ґрунтуватися на сформованих раніше знаннях і вміннях при вивченні різних навчальних дисциплін. Усі вони повинні бути задіяні в процесі безперервного засвоєння студентом елементів педагогічної діяльності. В умовах професійно-педагогічної освіти цей принцип передбачає пріоритетність освітніх цінностей, забезпечення умов для безперервного інтелектуального й культурного розвитку, методичної самоосвіти [11].

Принцип посиленості реалізується шляхом урахування раніше набутих компетентностей, акцентуванні уваги спочатку на міждисциплінарній проблемі, потім на її соціальному аспекті. Це допомагає уникнути надмірних труднощів для здобувачів вищої освіти під час опанування навчального матеріалу.

Принцип наочності в межах міждисциплінарного підходу передбачатиме використання на заняттях з педагогіки, історії педагогіки, теорії та методики трудового навчання та технологій схем, фотографій, моделей, використання мультимедіа, які демонструють зв'язки різних дисциплін.

Реалізація принципу активності здійснюється шляхом надання можливості студентам проявити себе як унікальну активну особистість з власним підходом до вирішення проблем міждисциплінарного характеру. Основними засобами реалізації цього принципу є підготовка тематичних проєктів, їх презентація та інші завдання, спрямовані на забезпечення інтелектуальної та емоційної активності здобувачів освіти на заняттях. Давньокитайський філософ Конфуцій зазначав: «Розкажи мені про щось – і я забуду, покаже мені щось – і я запам'ятаю. Дай мені зробити це – і я зрозумію».

Принцип свідомості реалізується шляхом надання студентам завдання самостійно дібрати теми міждисциплінарного характеру, пояснити зв'язки з іншими дисциплінами, розкрити їх сутність і прояви на прикладах тощо.

Реалізація принципу міцності передбачає використання на заняттях з педагогічних дисциплін і дисциплін методичного спрямування цікавого для студентів матеріалу, творчих завдань, застосування отриманих знань в нових ситуаціях тощо.

Принцип інтеграції й диференціації психолого-педагогічних, предметних і методичних знань. Методичні науки, їхня теорія й методологія акумулюють у собі психолого-педагогічні, гносеологічні й предметні знання. Методична підготовка майбутнього вчителя освітньої галузі «Технологія» повинна бути спрямована на формування вмінь самостійно інтегрувати ці

знання з різних галузей науки, обирати найбільш доцільні методи і засоби навчання. Треба зазначити, що інтеграція психолого-педагогічних, предметних і методичних знань дає можливість значно повніше описати умови перебігу певного педагогічного явища. Реалізація цього принципу в освітньому процесі сучасного педагогічного ЗВО потребує врахування психологічного, змістовного та процесуального аспекту методичної підготовки. Психологічний аспект характеризується певними психологічними і педагогічними закономірностями, які стосуються особливостей формування особистості та її розвитку. Змістовний аспект характеризується інтеграцією знань, умінь і навичок із різних дисциплін, а інтеграція методів, форм і засобів навчання характеризує процесуальний аспект методичної підготовки майбутнього вчителя трудового навчання та технологій [11].

Специфіка реалізації міждисциплінарного підходу знаходить своє відображення в методах і формах організації методичної підготовки майбутнього вчителя освітньої галузі «Технології». Зокрема, під час проведення лекційних і практичних занять для кращого засвоєння навчального матеріалу необхідно розвивати логічне мислення здобувачів вищої освіти. При цьому доцільно користуватися прийомами організації логічного мислення.

Викладач може реалізувати міждисциплінарний підхід на різних етапах заняття, використовуючи такі методи і прийоми, як проблемна бесіда з використанням міждисциплінарних зв'язків; робота пошукового характеру; виконання випереджувальних завдань; розв'язування наскрізних задач, навчальних ситуацій педагогічного і методичного спрямування.

Реалізація міждисциплінарного підходу на заняттях сприяє кращому розумінню і засвоєнню студентами навчального матеріалу теми завдяки своєчасному відновленню в їх пам'яті знань з суміжних дисциплін, сприяє розвитку активної розумової діяльності із відновлення попередніх знань і більш якісному засвоєнню нового матеріалу, здійснює значний вплив на результативність самостійної роботи, сприяє всебічному і ґрунтовному вивченню навчальної дисципліни, які забезпечують високий рівень методичної підготовки в цілому, і формування методичної компетентності зокрема.

Цікавою формою реалізації міждисциплінарного підходу є проведення інтегрованих занять, головною метою яких є реалізація міждисциплінарних зв'язків, активізація пізнавальної діяльності студентів, поєднання теоретичної і практичної складових підготовки при вивченні різних дисциплін, систематизація знань і умінь набутих в процесі навчання. Важливою умовою ефективності інтегрованого заняття є налагодження продуктивної взаємодії викладачів одним з одним, а також зі студентами, і від того як вони будуть співпрацювати буде залежати їх успіх.

У контексті реалізації міждисциплінарного підходу великого значення набуває перевірка підготовленості студентів до вирішення професійних завдань і виконання функцій, передбачених кваліфікаційними вимогами. З цією метою доцільно проводити комплексні лабораторно-практичні заняття, на яких одночасно

розв'язуються завдання з декількох дисциплін, визначається базова професійна компетентність випускників спеціальності; виконувати інтегровані контрольні роботи; проводити інтегровані засідання гуртків та комплексні державні кваліфікаційні іспити. Під час розробки завдань комплексного державного кваліфікаційного іспиту слід керуватися вимогою, у відповідності із якою слід встановлювати зв'язок між поняттями, уміннями та навичками як усередині окремих навчальних дисциплін, так і міждисциплінарні з окремих циклів.

Висновки. Методична підготовка майбутнього вчителя трудового навчання та технологій у контексті міждисциплінарного підходу, на наш погляд, поглиблює розуміння здобувачів вищої освіти специфіки своєї майбутньої професійної діяльності. Крім цього, міждисциплінарний підхід сприяє ефективній реалізації дидактичних принципів навчання, стимулює викладача до оновлення змісту освітніх компонентів, збагачення їх актуальними та цікавими темами міждисциплінарного характеру. Це дозволяє вибудувати цілісне бачення основних принципів фахової підготовки, сформульованих дослідниками в контексті, психологічного, педагогічного та методичного знання. Перспективами подальших досліджень є опис практичної реалізації міждисциплінарного підходу на заняттях з предметів педагогічного і методичного спрямувань з метою ефективного формування методичної компетентності майбутнього вчителя трудового навчання та технологій.

Література

1. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания. Москва : Наука, 2000. 288 с.
2. Андрущенко В. П. Українська освіта: пошук нових стратегій мислення. *Міжнародні синергетичні читання: програма Міжнародних синергетичних читань, 12-13 груд. 2003 р, присвяч. пам'яті Іллі Пригожина* / укл. В. Андрущенко [та ін.]. Київ : Т-во «Знання України», 2003. С. 21–22.
3. Вернадский В. И. Научная мысль как планетное явление. Москва : Наука, 1991. 271 с.
4. Вернадский В. И. Биосфера и ноосфера. Москва : Айрис-пресс, 2004. 576 с.
5. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
6. Докучаєва В. В. Теоретико-методологічні основи проектування інноваційних педагогічних систем : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01. Луганськ, 2007. 481 с.
7. Князева Е. Н., Курдюмов С. П. Законы эволюции и самоорганизации сложных систем. Москва : Наука, 1994. 236 с.
8. Ковальчук В. А. Педагогічні умови модернізації фахової підготовки сучасного вчителя. *Початкова школа*. 2014. № 10. С. 30–31.
9. Колот А. М. Міждисциплінарний підхід як передумова розвитку економічної науки та освіти. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2014. № 5 (158). С. 18–22.
10. Красовська О. О. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі мистецької освіти засобами інноваційних технологій : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2017. 567с.
11. Малихін А. О. Сутність та принципи методичної підготовки майбутнього вчителя освітньої галузі «Технологія». *Збірник наукових праць НПУ ім. М. П. Драгоманова*. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. С. 120–132.

12. Методологія міждисциплінарних досліджень у сфері освіти: роб. навч. прог. для спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом» (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр») / розробник Сисоева С. О. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. 56 с.

13. Олізко Ю. Міждисциплінарний підхід як засіб реалізації основних дидактичних принципів навчання. *Педагогічний дискурс*. 2015. Вип. 18. С. 161–165.

14. Соляр Л. В. Бережна Г. М. Реалізація міждисциплінарних зв'язків при вивченні спеціальних дисциплін спеціальності «Виробництво харчової продукції». *Междисциплинарные исследования в науке и образовании*. 2012. № 1. URL : <http://mino.esrae.ru/159-1223>

References

1. Anan'ev, B.G. (2000). *Chelovek kak predmet poznaniya* [Man as an object of knowledge]. Moscow : Nauka. [in Russian].

2. Andruschenko, V.P. (2003). *Ukrayinska osvita: poshuk novih strateilyi mistlennya* [Ukrainian education: search for new strategies of thinking]. Mizhnarodni sinergetichni chitannya: programa Mizhnarodnih sinergetichnih chitan, 12-13 grud. 2003 r, pryasvyach. pam'yati Illi Prigozhina – International Synergetic Readings: International Synergetic Readings Program, December 12-13. 2003, dedicated to the memory of Ilya Prigogine]. Kyiv : T-vo «Znannya Ukrayini», 21-22. [in Ukrainian].

3. Vernadskiy, V.I. (1991). *Nauchnaya myisl kak planetnoe yavlenie* [Scientific thought as a planetary phenomenon]. Moscow : Nauka. [in Russian].

4. Vernadskiy, V.I. (2004). *Biosfera i noosfera* [Biosphere and noosphere]. Moscow : Ayris-press. [in Russian].

5. Goncharenko, S.U. (1997). *Ukrayinskiy pedagogichniy slovnik*. [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv : Libid. [in Ukrainian].

6. Dokuchaeva, V.V. (2007). *Teoretiko-metodologichni osnovi proektuvannya innovatsiynih pedagogichnih sistem* [Theoretical and methodological bases of designing innovative pedagogical systems] : dis. ... d-ra ped. nauk: 13.00.01. Lugansk. [in Ukrainian].

7. Knyazeva, E.N., Kurdyumov, S.P. (1994). *Zakonyi evolyutsii i samoorganizatsii slozhnyih sistem* [Laws of evolution and self-organization of complex systems]. Moscow : Nauka. [in Russian].

8. Kovalchuk, V.A. (2014). *Pedagogichni umovi modernizatsiyi fahovoyi pidgotovky suchasnogo vchitelya* [Pedagogical conditions of modernization of professional training of a modern teacher]. Pochatkova shkola – Elementary School, № 10, 30–31. [in Ukrainian].

9. Kolot, A.M. (2014). *Mizhdistsiplinarniy pidhid yak peredumova rozvitku ekonomichnoyi nauki ta osviti* [Interdisciplinary approach as a prerequisite for the development of economics and education]. Visnyk Kiyivskogo natsionalnogo universitetu imeni Tarasa Shevchenka – Journalist of the Taras Shevchenko National University of Kyiv, № 5(158), 18–22. [in Ukrainian].

10. Krasovska, O.O. (2017). *Teoretichni ta metodichni zasady profesiynoyi pidgotovky maybutnih uchiteliv pochatkovoyi shkoly u galuzi mistetskoj osviti zasobami innovatsiynih tehnologiy* [Theoretical and methodological principles of professional training primary school teachers in the field of art education by means of innovative technologies]: dis. ... d-ra ped. nauk: 13.00.04. Zhitomir. [in Ukrainian].

11. Malykhin, A.O. (2010). *Sutnist ta printsipi metodichnoyi pidgotovki maybutnogo vchitelya osvithnoyi galuzi «Tehnologiya»* [The essence and principles of methodical training of the future teacher of the educational branch «Technology»]. Zbirk naukovih prats NPU im. M. P. Dragomanova – Collection of scientific works of NPU named after MP Drahomanov. Kyiv : NPU im. M. P. Dragomanova, 120–132. [in Ukrainian].

12. *Metodologiya mizhdistsiplinarnih doslidzhen u sferi osviti* (2014). [Methodology of interdisciplinary research in the field of education]: rob. navch. progr. dlya spetsialnosti 8.18010020 «Upravlinnya navchalnim zakladom» (osvitno-kvalifikatsiyniy riven «magistr») / rozrobnik Sisoeva S. O. Kyiv : Kiyiv. un-t im. B. Grinchenka. [in Ukrainian].

13. Olizko, Yu. (2015). *Mizhdistsiplinarniy pidhid yak zasib realizatsiyi osnovnih didaktichnih printsipiv navchannya* [Interdisciplinary approach as a means of implementing the basic didactic principles of teaching]. Pedagogichniy diskurs – Pedagogical discourse, № 18, 161–165. [in Ukrainian].

14. Solyar, L.V., Berezhna, G.M. (2012). *Realizatsiya mizhdistsiplinarnih zv'yazkiv pri vivchenni spetsialnih distsiplin spetsialnosti «Virobnitstvo harchovoyi produkciyi»* [Implementation of interdisciplinary links in the study of special disciplines in the specialty «Food Production»]. Mezhdistsiplinarnyye issledovaniya v nauke i obrazovanii – Interdisciplinary research in science and education, no. 1. – Retrieved from: <http://mino.esrae.ru/159-1223> [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті досліджуються різні підходи науковців до визначення сутності міждисциплінарного підходу до фахової підготовки майбутнього вчителя. Розкриваються особливості його реалізації в методичній підготовці майбутнього вчителя трудового навчання та технологій. Визначається, що застосування положень міждисциплінарного підходу в методичній підготовці майбутнього вчителя трудового навчання та технологій дозволяє підвищити рівень мотивації студентів до вивчення дисциплін методичного спрямування, ґрунтовного осмислення законів, закономірностей і принципів навчання, застосування отриманих знань на практиці; забезпечити можливість представити вже відомий навчальний матеріал по-іншому; підвищити рівень творчості та самостійності майбутніх учителів трудового навчання та технологій; забезпечити інтеграцію набутих знань, умінь та навичок в одне ціле та сприйняття засвоєного протягом усього навчання матеріалу в нерозривній єдності; забезпечити співпрацю між викладачами дисциплін педагогічного й методичного циклів під час підготовки нових тем; допомагає розглянути різні їх аспекти, уникаючи дублювання навчального матеріалу; викладачам дисциплін педагогічного й методичного циклів оновити їх зміст; забезпечити добір навчального матеріалу для формування в студентів методичної компетентності; якісно підготувати заняття, спрямовані на розвиток творчого потенціалу та стимулювання фахового зростання викладачів. Вказується, що однією із переваг міждисциплінарного підходу в методичній підготовці є більш ефективна реалізація певних принципів організації освітнього процесу в закладі вищої освіти, до яких належать як загальнодидактичні принципи, так і принципи, які відображають специфіку методичної підготовки вчителя трудового навчання та технологій. Зазначається, що специфіка реалізації міждисциплінарного підходу знаходить своє відображення у методах і формах організації методичної підготовки майбутнього вчителя освітньої галузі «Технології». Підкреслюється, що методична підготовка майбутнього вчителя трудового навчання та технологій у контексті міждисциплінарного підходу поглиблює розуміння здобувачами вищої освіти специфіки своєї майбутньої професійної діяльності.

Ключові слова: вчитель трудового навчання та технологій, міждисциплінарний підхід, здобувач вищої освіти, методична компетентність, методична підготовка, принципи навчання.